

DERLEME MAKALE

SİPARİŞ ÜZERİNE YAPILAN AR-GE PROJELERİ VE
MUHASEBE SÜRECİNİN İNCELENMESİ¹*ORDER BASED R & D PROJECTS AND INVESTIGATION OF
ACCOUNTING PROCESS*

Kamber KAYA*

ÖZ

Teknolojik yeniliğin gerçekleştirilmesi ancak Araştırma ve Geliştirme faaliyeti ile mümkün olabilir. Ar-Ge çalışmaları genel olarak uzun süre alabilir, harcama ve uğraş gerektirir, başarısızlıkla sonuçlanabilir. Bu nedenle kaynakların verimli ve etkin kullanılması ve planlı, sistemli yapılması zorunludur. Ar-Ge çalışmalarındaki belirsizlik Ar-Ge yönetiminde sağlanacak etkinlikle başarılabılır ve Ar-Ge teşvikleri ile bu süreç özendirilebilir. Yine Ar-Ge faaliyeti ile dışa bağımlılık azaltılıp, toplumsal fayda yaratmak mümkün olabilir.

Araştırma ve Geliştirme faaliyetleri sonucu ortaya çıkan teknolojik buluş ve yenilikler işletmenin ve toplumun ekonomik, teknik, sosyal gereksinmelerini karşılar, rekabet üstünlüğü sağlar ve ürünlerin, hizmetlerin üretimini artıran ve niteliğini değiştiren gelişmeleri içinde barındırır. Bu açıdan teknolojik yenilikler ve gelişmeler ile toplumsal ve ekonomik refah arasında doğrudan bir ilişki bulunmaktadır.

Siparişe dayalı Ar-Ge kendi bünyesinde yeterli alt yapısı ve Ar-Ge personeli olmayan, imkânları sınırlı olan işletmelerin projelerini sözleşme çerçevesinde Ar-Ge ve tasarım merkezleri ile birlikte gerçekleştirme imkanı sunmaktadır.

Bu çalışmamızda siparişe dayalı olarak gerçekleştirilecek Ar-Ge ve tasarım projeleri ile ilgili süreçler, özellikli durumlar, muhasebeleştirme süreçleri ve yaşanan sorunlar ele alınmış ve çözüm önerileri sunulması hedeflenmiştir.

Anahtar Sözcükler: Ar-Ge, Tasarım, Siparişe Dayalı Ar-Ge, Muhasebe

¹ Yayınlanmamış “Türkiye’de Ar-Ge Teşvikleri ve Etkinliği Üzerine Bir Model Önerisi” adlı Doktora tezinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

* Yeminli Mali Müşavir, T.C. İstanbul Okan Üniversitesi Doktora, ORCID : <https://orcid.org/0000-0001-7597-2013>

ABSTRACT

The realization of technological innovation can only be possible through Research and Development activity. R&D studies may take a long time, require expense and effort, and also may result in a failure. For this reason, it is mandatory to use the resources efficiently and effectively and must be planned and systematic. Uncertainty in the field of R&D studies can be achieved with the efficiency of R&D management and this process can be encouraged with R&D incentives. So it is possible to reduce foreign dependency with the R&D activity and create social benefits.

Technological inventions and innovations resulting from Research and Development activities meet the economic, technical and social needs of the business and society, provide a competitive advantage and include developments that increase the production and change the quality of products and services. In this respect, there is a direct relationship between technological innovations and developments and social and economic welfare.

Order-based R&D offers the opportunity to implement the projects of enterprises that do not have sufficient infrastructure and R&D personnel, collaboration with R&D and design centers within a contract.

This study aimed to construct a general picture of the processes related to order based R&D and design projects, special cases, accounting processes, the problems discussed and offer solutions.

Keywords: Research, Development, Design, Order Based R&D, Accounting

1. GİRİŞ

Teknolojik gelişmeler ve yeniliklerin baş döndürücü bir şekilde arttığı, yoğunlaşan rekabet ortamında işletmelerin hayatlarına devam edebilmeleri için bu sürece uyum göstermelerini zorunlu hale getirmiştir. Sürekli yenilik ve araştırma faaliyeti içinde olmayan kuruluşların varlıklarını devam ettirmeleri mümkün olmaktan çıkmıştır.

Sürekli yenilik ve araştırma sistemli bir Araştırma ve Geliştirme faaliyetini gerekli kılmaktadır. İşletmelerin zahmetli ve harcama gerektiren bu çalışmalarını sistemli ve verimli yapmaları önem taşımaktadır. Ar-Ge ve yenilik faaliyetleri sonucu işletmeler yeni ürün ve buluşları daha az maliyet ve verimlilik ile elde etmeleri durumunda başarı elde ederler. Yeni buluşlar ve teknolojik ürünler işletmelere ve ülkelere değer kattığı gibi ekonomik gelişmelerine, ekonomik

büyümlerine katkıda bulunur, dışa bağımlılığı azaltıcı etkisi nedeniyle cari açığı azaltabilir. Kaliteli ve teknolojik, katma değeri yüksek ürünlerin üretimine ve ihracatına doğrudan etki eder.

Dünyada ve ülkemizde yapılan düzenlemelerle Ar-Ge ve yenilik çalışmalarının önemi artmış ve üniversitelerin, işletmelerin Ar-Ge faaliyeti çeşitli şekillerde desteklenir olmuştur. Ülkemizde son yıllarda Ar-Ge yoğunluğunu arttırmaya yönelik çabalar artmakta olup, Ar-Ge harcamaları ve desteklerinin sürekli arttığı, işletmeleri Ar-Ge faaliyetlerine yönlendirmek amacıyla vergi teşviklerinin etkin olarak kullanıldığı gözlenmektedir. Ar-Ge faaliyetlerinin doğal sonucu olarak elde edilen yenilik ve buluşların tescil edilmesi, patentinin alınması önemli bir konu olmuştur. Ar-Ge faaliyeti sonucu tescil edilen patent sayısı Ar-Ge için önemli bir gösterge olmaya başlamıştır.

Siparişe dayalı Ar-Ge düzenlemesi Ar-Ge kapasitesi yeterli olmayan, ancak elinde Ar-Ge projesi bulunan işletmeleri ve Ar-Ge projelerini geliştirmeyi teşvik etme amacı taşımaktadır. Bu uygulama ile Ar-Ge veya tasarım merkezi olunmadan Ar-Ge projelerinin yürütülmesi ve projelere ilişkin desteklerden yararlanması hedeflenmiştir. Teşviklerin doğru hesaplarda izlenmesi ve teşviklerden etkin yararlanılması önemli olup, muhasebe uygulaması bu sürecin en önemli parametresidir.

2. YASAL DÜZENLEME VE DESTEK UNSURLARI

2.1. Yasal Düzenleme

5746 sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunda 6676 sayılı kanunla “İndirim, istisna, destek ve teşvik unsurları” başlıklı madde 3 (9) da 2016 yılında yapılan değişiklik ile Ar-Ge ve tasarım merkezlerinde sözleşme çerçevesinde siparişe dayalı olarak Ar-Ge ve tasarım faaliyetleri düzenlenmiştir. (T.C. Yasalar, 2008)

Kanunla getirilmiş olan yenilik ile Ar-Ge veya tasarım merkezini kendi bünyesinde kurabilecek potansiyeli olmayan işletmelerin bu faaliyetlerini Ar-Ge merkezi sahibi olan veya tasarım merkezi sahibi olan işletmelere sözleşme ile sipariş vererek, gerçekleştirilecekler, böylece Ar-Ge faaliyetlerine yönelik harcamaların yüzde ellisini beyanname üzerinde indirim hakkına sahip olacaklardır. Bu durum, bu tür işletmelerin Ar-Ge veya tasarım faaliyetlerine daha fazla yönelmelerine katkı sağlayabileceği gibi aynı zamanda Ar-Ge ve tasarım merkezlerinin de atıl kapasitelerinin kullanımını teşvik edebilecektir. (Kutbay, 2018, s. 98)

2.2. Sipariş Üzerine Yapılan Ar-Ge Projelerinin Kapsamı

Sipariş üzerine yapılan Ar-Ge ve tasarım faaliyeti sadece Ar-Ge merkezleri ve Tasarım merkezlerinin sözleşme yaparak, siparişe dayalı olarak yürüttükleri Ar-Ge ve tasarım projelerini kapsar.

Genel olarak işletmeler Ar-Ge faaliyetleri sonucu ortaya çıkan ürünün, gayri maddi hakkının sahibi olur ve bunlar üzerinde tasarruf hakkına sahip olurlar. Bu hakları satabilir, kiralayabilir, üretim sürecinde kullanabilirler. Sipariş üzerine sözleşmeye dayalı olarak yürütülen Ar-Ge ve tasarım projelerinde ise ortaya çıkan gayri maddi hakkın sahibi ise siparişi verendir. (Arslan, 2018, s. 135-136)

Yapılan iş çeşitli nedenlerle kendilerinin yapamadığı Ar-Ge ve tasarım projelerinin bir sözleşme ile Ar-Ge ve tasarım merkezleri aracılığıyla yürütülmesi ve sonucunda elde edilecek ürünün / gayri maddi hakkın sahibi olmaları olarak özetlenebilir. Düzenleme ile Türkiye'nin Ar-Ge ve yenilik kapasitesinin yükseltilmesi ve yaygınlaştırılması hedeflenmiştir.

Siparişe dayalı Ar-Ge düzenlemesi ile Ar-Ge ve tasarım imkân ve kapasiteleri sınırlı olan özellikle küçük ve orta ölçekli işletmelere, sözleşme çerçevesinde siparişe dayalı olarak Ar-Ge veya tasarım projelerini gerçekleştirme amacını taşıyan, diğer yandan Ar-Ge ve tasarım merkezlerinin de atıl kapasitelerini değerlendirmesini hedeflemiştir. (Doğan ve Kızıl, 2016, s.27)

2.3. Sipariş Üzerine Yapılan Ar-Ge Destek Unsurları ve Ar-Ge İndirimi

Ar-Ge ve tasarım merkezlerinin sözleşme çerçevesinde siparişe dayalı olarak yürüttükleri Ar-Ge ve tasarım faaliyetlerine ilişkin olarak yaptıkları harcamaların yüzde ellisi Ar-Ge ve tasarım merkezleri tarafından, harcamaların diğer yüzde ellisi ise siparişi veren gelir veya kurumlar vergisi mükellefleri tarafından beyannamelerinde indirim olarak dikkate alınabilir. Siparişi verenin mükellefiyetinin bulunmaması halinde ise Ar-Ge veya tasarım harcamasının tamamı Ar-Ge veya tasarım merkezi tarafından beyanname üzerinden indirim konusu yapılabilir. Sipariş verenler sadece, Ar-Ge veya tasarım indirimi ile siparişe ilişkin kâğıtlara ait damga vergisi istisnasından yararlanır. (T.C. Yasalar, 2008)

Her bir geçici vergi döneminde hesaplanan toplam Ar-Ge ve tasarım indirimi tutarının yarısı, Ar-Ge merkezi veya tasarım merkezi tarafından beyanname verme sürelerinin başlangıcından önce siparişi verene yazılı

olarak bildirilir. Böylece hesaplanan Ar-Ge ve tasarım indiriminin yüzde ellisi siparişi veren tarafından, yüzde ellisi ise siparişi gerçekleştiren Ar-Ge ve tasarım merkezi tarafından beyanname üzerinden indirim konusu yapılır. (Maliye Bakanlığı, 2016)

Siparişe dayalı olarak Ar-Ge ve tasarım merkezleri tarafından sözleşme ile siparişe dayalı olarak gerçekleştirilen Ar-Ge veya tasarım projelerine ilişkin olarak yapılan harcamaların yüzde ellisi Ar-Ge veya tasarım merkezleri tarafından, harcamaların kalan yüzde ellisi ise sözleşme ile siparişi veren gelir ve kurumlar vergisi mükellefleri tarafından, gelir veya Kurumlar vergisi beyanamesi üzerinden Ar-Ge ve tasarım indirimi olarak dikkate alınabilir. (Mert, Karahan ve Atın, 2020, s.161)

İndirim hakkının tümünün siparişi veren tarafından sözleşme ile siparişi gerçekleştirene (Ar-Ge veya tasarım merkezine) devredilmesi mümkün olmayacaktır.

Siparişi veren kuruluşun, Türkiye’de vergi mükellefiyetinin bulunmaması halinde hesaplanan Ar-Ge indiriminin tamamı Ar-Ge ve tasarımı gerçekleştiren kurumca beyanname üzerinden indirim konusu yapılır. Ayrıca; Türkiye’de işyeri veya daimi temsilcisi bulunmayan yabancı kişi ve kuruluşların, Türkiye’de tam mükellef olan ancak ticari, zirai veya mesleki kazanç açısından mükellefiyeti bulunmayan kişi ve kurumların verdikleri siparişlerde yine Ar-Ge indiriminin tamamından Ar-Ge ve tasarım merkezleri yararlanacaktır. (Arslan, 2018, s. 145)

3. SİPARİŞ ÜZERİNE YAPILAN AR-GE PROJELERİNDE MUHASEBE UYGULAMASI

3.1. Siparişe Dayalı Gerçekleştiren Ar-Ge ve Tasarım Projelerinde Muhasebe

Sipariş dayalı olarak yürütülen Ar-Ge projeleri uygulaması yeni olduğundan sürecin yürütülmesi ve muhasebeleştirilmesinde farklı uygulamalarla karşılaşmak mümkündür. Sipariş üzerine yürütülen projeler esas olarak başkası adına yürütülen projeler olduğundan muhasebe süreci açısından sipariş üzerine yapılan her hangi bir imalattan farklı değildir. Farklılık Ar-Ge indirim sürecinde bulunmaktadır. Gelir idaresi verdiği özelgede “*Ayrıca, araştırma geliştirme faaliyetlerinin sipariş üzerine ... adına yapılması, faaliyetin neticesinde meydana gelen ürünün (gayrimaddi hakkın) bu şirkete ait olması sebebiyle, şirketiniz adına sahip olunacak bir gayrimaddi haktan söz edilmesi*

*mümkün değildir. Bundan dolayı, harcamaların yapılmakta olan gayrimaddi haklar hesabında değil de, **proje stok hesaplarında** izlenmesi gerekmektedir.”* (Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Başkanlığı, 2012)

Yapılan iş bir imalat süreci gerektiriyorsa normal muhasebe hesaplarının kullanılması, işin bitim tarihine kadar siparişin her hangi bir nedenle faturalanmaması halinde dönem sonlarında “proje stok hesaplarında” izlenmesi uygun olabilir. Proje stok hesabının kodu ile ilgili bir açıklama bulunmamasıyla birlikte tek düzen hesap planına göre boş olan 154 hesabın “proje stok hesabı” olarak kullanılması mümkündür.

Ancak yapılan iş bir hizmet işi, örneğin bir bilgisayar programının üretimi ise, 740 Hizmet üretim maliyetinin kullanılması tek düzen hesap planı ve işleyişi açısından daha uygun olacağı kanaatindeyiz. Bu durumda diğer hizmet üretim maliyeti hesapları ile karışmaması açısından boş olan “743 Sipariş Ar-Ge Projeleri Maliyeti Hesabı” kullanılabilir. (Arslan, 2018, s. 137)

Sipariş üzerine Ar-Ge projelerinin muhasebe uygulamasını örnek üzerinden açıklamaya çalışalım.

Örnek; Arı Anonim Şirketi. Ar-Ge merkezi sahibi olup atıl kapasitesi nedeniyle siparişe dayalı Ar-Ge projeleri gerçekleştirecektir. Protek A.Ş. ise makine üretimi yaptığı işletmesindeki makinelerde kullanacağı yeni teknolojik yenilik içeren bir yazılım tasarlanması için Arı A.Ş. ile 2018 / Mayıs döneminde sözleşme imzalamış olup, projenin bütçesi 4.000.000 TL’dir. Arı A.Ş. yürüteceği proje için TUBİTAK onayı almıştır.

a) Arı Anonim Şirketi Ar-Ge merkezi 2018 / Haziran döneminde Ar-Ge projesine başlamış ve ilk 3 ayda 800.000 TL Ar-Ge harcaması yapmış olup bu harcama sözleşmeye göre projenin 1. fazını oluşturmakta ve 1.000.000 TL fatura kesilebilecektir.

c) Arı Anonim Şirketi Ar-Ge merkezinin, Ar-Ge harcamalarının incelemesi sonucu yapılan 800.000 TL harcamanın 600.000 TL’sinin Ar-Ge indirimine tabi olduğunu saptanmıştır.

Bu durumda muhasebe kayıtları;

-----/.../2018-----

743. SİPARİŞ AR-GE PROJELERİ MALİYETİ 800.000
01. .... Nolu Sipariş Ar-Ge projesi 800.000
320. SATICILAR 800.000

Dönem içinde yapılan sipariş Ar-Ge harcamaları (KDV ihmal edilmiştir.)

-----30/09/2018-----

120. ALICILAR 1.000.000
600. YURT İÇİ SATIŞLAR 1.000.000

3 aylık Ar-Ge projesi harcamalarının fatura kesilmesi (KDV ihmal edilmiştir.)

-----30/09/2018-----

623. DİĞER SATIŞLARIN MALİYETİ 800.000
01. .... Nolu Sipariş Ar-Ge projesi 800.000
744. SİP. AR-GE PROJE BEDELİ YANSITMA 800.000
Ar-Ge proje maliyetinin ilgili hesaba aktarılması.

-----30/09/2019-----

744. SİP. AR-GE PROJE MALİYETİ YANSITMA 800.000
01. .... Nolu Sipariş Ar-Ge projesi 800.000
743. SİPARİŞ AR-GE PROJELERİ MALİYETİ 800.000
01. .... Nolu Sipariş Ar-Ge projesi 800.000

..... Nolu Sipariş Ar-Ge maliyet bedelinin yansıtılması

Konuyu örnek çerçevesinde değerlendirecek aşağıdaki tespitlere ulaşabiliriz:

3.2. Siparişi gerçekleştiren Ar-Ge ve tasarım merkezi açısından değerlendirme (Arı A.Ş.) ;

1. Gelir İdaresi verdiği özgelelerde sipariş üzerine Ar-Ge harcamalarının “Proje stok hesaplarında” izlenmesini önermiş olup, bu durumda 154 hesapların altında bir hesapla izlenebilir. Biz 740 nolu hizmet üretim maliyetinin alt hesaplarının işleyişinin daha uygun olduğunu düşünerek 743 Sipariş Ar-Ge projeleri maliyeti hesabında izlemeyi daha uygun bulduk.
2. Arı Anonim Şirketi ilk 3 ayın sonunda fatura ile yansıttığı gerçekleşen hasılatı gelir hesabına aktarmış, dönem maliyetleri ile karşılaştırmış

ve kazanç olarak belirlenen tutarı Kurumlar Vergisi matrahına dahil etmiştir. $(1.000.000 - 800.000 = 200.000 \text{ TL})$

3. Arı Anonim Şirketi her üç ayda bir Ar-Ge indirimine tabi tutarı hesaplayıp geçici vergi döneminden önce Protek A.Ş. ye yazılı olarak bildirecektir.
4. Arı Anonim Şirketi bu dönemde hesaplanan 600.000 TL Ar-Ge indirimini yüzde elli oranında (300.000 TL) geçici vergi beyannamesinde indirim konusu yapacaktır.
5. Arı Anonim Şirketi yürüttüğü sipariş üzerine Ar-Ge faaliyeti nedeniyle 5746 sayılı kanunda belirtilen indirim, istisna, destek ve teşvik unsurlarından tümünden yararlanır.
6. Sözleşmeli (siparişe dayalı) olarak yürütülen Ar-Ge faaliyetleri sonucunda elde edilebilecek gayri maddi hak Ar-Ge faaliyetini yürüten şirkete (Arı A.Ş'ne) ait olmayacağından, harcamalar aktifleştirilmez, amortisman ayrılmaz.
7. Arı A.Ş. Kurumlar Vergisi beyannamesinde indirim konusu yapamadığı Ar-Ge indirimi tutarını bir sonraki yıl beyannamesinde endeksleyerek dikkate alacaktır. (Arslan, 2018, s. 135-147)

3.3. Siparişi veren işletme açısından değerlendirme (Protek A.Ş.);

1. Siparişi verenler Protek A.Ş. sadece Ar-Ge veya tasarım indirimi ile siparişe ilişkin kâğıtlara ait damga vergisi istisnasından yararlanır.
2. Protek A.Ş. her geçici vergi döneminde Arı A.Ş. den Ar-Ge İndirim tutarını gösteren bir belge temin etmelidir. Siparişi gerçekleştiren şirketin proje süresinde fatura kesmemesi halinde bile Ar-Ge indiriminden yararlanmak mümkündür.
3. Protek A.Ş. bu dönemde hesaplanan 600.000 TL Ar-Ge indirimini yüzde elli oranında (300.000 TL) geçici vergi beyannamesinde indirim konusu yapacaklardır. Protek A.Ş. sözleşme bedeli üzerinden değil, yapılan harcamalar üzerinden hesaplanan Ar-Ge indiriminden yararlanır.
4. Protek A.Ş. sözleşme ile damga vergisi teşvik istisnasından yararlanır.
5. Protek A.Ş. proje bitimine kadar kendisine kesilen faturaları projenin devamı süresince yapılmakta olan yatırımlar hesabında izler, projenin başarılı olması halinde tüm maliyeti 260 Haklar hesabına aktararak amortisman yolu ile itfa eder.

6. Projenin başarılı olması halinde ortaya çıkan gayri maddi hak Protek A.Ş.ye ait olacak, bu hak ile ilgili her türlü tasarruf hakkına sahip olacaktır.

4. SİPARİŞ ÜZERİNE YAPILAN AR-GE PROJELERİNDE SORUNLAR

Siparişe dayalı olarak yürütülen projeleri uygulamada çeşitli sorunlar nedeniyle yeterince uygulama alanı bulamamaktadır. Bu sorunları özetlemek gerekirse;

Siparişe dayalı Ar-Ge ve tasarım faaliyeti kapsamında proje maliyeti ve bu harcamalar üzerinden hesaplanan dönemsel Ar-Ge indiriminin hesaplanarak siparişi verene bildirilmesi; maliyetin bildirilmesi, karlılığını bildirilmesi anlamına gelmektedir. Ar-Ge indiriminin siparişi verene bildirilmesi ticari sır olarak değerlendirilmektedir. (Doğan ve Kızıl, 2016, s.27)

Sipariş verenlerin Ar-Ge indiriminden yararlanabilmesi için siparişi gerçekleştiren Ar-Ge veya tasarım merkezlerinin hesapladıkları Ar-Ge ve tasarım indirimini beyanname verme süresinden önce yazılı olarak bildirmeleri gerekir. Bu bildirim zamanında yapılmaması, yanlış hesaplanması, bildirim ispatı sorunlara yol açabilecektir.

Siparişi gerçekleştiren işletmenin Ar-Ge indiriminin YMM raporu hazırlanmadan hesaplanarak siparişi verene bildirilmesi sorunlara yol açmakta, mükelleflerin cezalı tarhiyatlara karşılaşması mümkün olabilmektedir. Bu nedenle siparişe dayalı Ar-Ge uygulamada yeterli bir ilgiyi bulamamaktadır. (Eray, 2019, s.143)

Buna mukabil yurt dışından sözleşme kapsamında siparişe dayalı olarak gerçekleştirilen ve gayri maddi hak tasarrufunu yurt dışına bıraktığı Ar-Ge ve yenilik projelerinde Ar-Ge harcamalarının aktifleştirme zorunluluğu bulunmadığı ve aynı zamanda kanunda belirtilen Ar-Ge ve tasarım indiriminden % 100 oranında faydalanılması nedeni ile Ar-Ge ve tasarım merkezlerine çok avantajlı bir pozisyon sağlandığı ifade edilebilir. (Doğan ve Kızıl, 2016, s.22)

5. SONUÇ

Ar-Ge harcamalarının artması ve etkin alanlarda kullanılması ülke ekonomisine çeşitli katkılarda bulunur. Siparişe dayalı Ar-Ge düzenlemesinin etkin kullanımı Ar-Ge kapasitesi düşük işletmelerin sürece katılmasını sağlayabilir, vergi teşvikleri bu süreçte önemli rol oynar. Bu nedenle yaşanan sorunları çözmek Türkiye'nin Ar-Ge kapasitesini artırabilecek bir potansiyele sahiptir.

Türkiye’de orta ve uzun vadede sonuç alınabilecek katma değeri yüksek ve stratejik alanlarda yürütülecek Ar-Ge projeleri ile ithalat bağımlılığını azaltmak, katma değeri yüksek ihracat ürünlerinin üretimine yönelmek, ekonomide kalıcı büyümeyi sağlamak mümkündür. Bu potansiyeli yaratacak büyük ve stratejik Ar-Ge projeleri ulusal düzeyde hazırlanmalı, ortak Ar-Ge proje kapasitesi kamu öncülüğünde planlanmalı, teşvik edilmelidir.

Siparişe dayalı Ar-Ge faaliyetinin etkin bir şekilde uygulanabilmesi için Ar-Ge harcamasının (maliyetin) siparişi verene bildirilmesi yerine; sözleşme tutarı veya kesilen faturanın belli bir oranı siparişi veren tarafından doğrudan Ar-Ge ve tasarım indirimi olarak esas alınması daha pratik bir yöntem olacaktır.

KAYNAKÇA

Arslan, C. (2018). *Ar-Ge Tasarım ile Teknokentlerde Vergi ve Muhasebe Uygulamaları*. Ankara; Ar-Ge ve Teknokent Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik

Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Başkanlığı (29.02.2012). *B.07.1.GİB.4.99.16.02.5746/3-64 Sayılı Muktezası*. İstanbul: Büyük Mükellefler Vergi Dairesi Başkanlığı

Doğan, U. ve Kızıl, Ö. (2016). Ar-Ge Reform Paketinin Değerlendirilmesi. *Vergi Sorunları Dergisi*, 332, 27-28.

Eray, A. (2019) *Ar-Ge Destekleri*. Ankara: S.E.K. Yayınları.

Kutbay, H, (2018). Türkiye’de AR-GE Faaliyetlerine Sağlanan Vergi Teşvikleri: Tarihsel Bir Perspektif. *Vergi Sorunları Dergisi*, 352, 98.

Maliye Bakanlığı (30.09.2016). *5746 Sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanun Genel Tebliği, Seri No: 6* Ankara: Resmi Gazete (29843 sayılı)

Mert, H., Karahan, B.D ve Atın, F. (2020). *Ar-Ge Teşvikleri ve Muhasebe Uygulamaları*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.

T.C. Yasalar (12.03.2008). *5746 Sayılı Araştırma, Geliştirme ve Tasarım Faaliyetlerinin Desteklenmesi Hakkında Kanunu*. Ankara: Resmi Gazete (26814 sayılı)